

CK.0000045324

ÊN VINH THANH - LÊ SỸ THO

NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM SAU KHI GIA NHẬP WTO THỜI CƠ VÀ THÁCH THỨC

SÁCH NGÂN HÀNG THẾ GIỚI
TẶNG

NGUYỄN
ỐC LIÊU

97

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

NGUYỄN VINH THANH - LÊ SỸ THỌ

**NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM
SAU KHI GIA NHẬP WTO
THỜI CƠ VÀ THÁCH THỨC**

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

NĂM 2010

NHÓM TÁC GIẢ:

1. GS.TS Lê Sỹ Thiệp
2. GS.TS Hồ Văn Vĩnh
3. PGS.TS Nguyễn Cúc
4. TS Nguyễn Đăng Thảo
5. TS Nguyễn Văn Sử
6. TS Nguyễn Vĩnh Thanh
7. Ths Lê Sỹ Thọ
8. Ths Nguyễn Thị Thanh Tâm
9. Ths Ninh Thị Minh Tâm
10. Ths Hà Thị Thu Hằng
11. Ths Nguyễn Mai Phương
12. Ths Nguyễn Văn Tặng
13. Cn Phạm Đức Long
14. Trưng Thị Mỹ Nhân
15. Cn Nguyễn Thị Thanh Hằng

MỞ ĐẦU

Tham gia WTO, Việt Nam có nhiều cơ hội để xây dựng phát triển đất nước. Nền kinh tế nói chung, nền sản xuất nông nghiệp nói riêng thêm điều kiện tiếp cận thị trường hàng hóa dịch vụ ở tất cả các nước thành viên một cách bình đẳng, không bị phân biệt đối xử, tạo cơ hội cho nước ta mở rộng thị trường xuất khẩu, có điều kiện để đấu tranh bảo vệ sự công bằng hợp lý hơn các lợi ích của đất nước, của doanh nghiệp cũng như của người dân. Vốn, kỹ thuật, công nghệ tiên tiến sẽ có cơ hội đầu tư vào nước ta hơn, kích thích tăng trưởng kinh tế, tạo điều kiện mở mang một số ngành kinh tế, hàng hóa xuất khẩu, theo đó tạo thêm nhiều việc làm cho người lao động. Đây cũng chính là thời cơ vàng để nông nghiệp Việt Nam rũ bỏ hình ảnh sản xuất nhỏ lẻ “con trâu đi trước, cái cày đi sau”,... bởi chúng ta không thể vào WTO với cung cách cấy lúa bằng tay gặt lúa bằng liềm và gánh lúa bằng vai.

Vào WTO các nước thành viên phải tuân thủ các quy tắc thống nhất về hệ thống chính sách thương mại, về môi trường, thể chế pháp lý (bảo hộ sở hữu trí tuệ, các quy định về tiêu chuẩn kỹ thuật, tiêu chuẩn xã hội, tiêu chuẩn môi trường,

WTO hướng tới một hệ thống chính sách thương mại minh bạch, một luật chơi thống nhất, nhằm thúc đẩy tự do hóa thương mại.

Tuy nhiên, khi Việt Nam gia nhập WTO, nỗi lo lớn nhất, đầu tiên của Đảng, Nhà nước, Chính phủ chính là vấn đề nông nghiệp, nông dân và nông thôn, bởi là một nước đi lên từ nông nghiệp nên trình độ phát triển và quản lý nhà nước còn thấp, doanh nghiệp, đội ngũ doanh nhân còn ít, việc gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới đặt ra cho nông nghiệp những khó khăn, thách thức rất lớn. Thách thức lớn nhất đối với nông nghiệp khi gia nhập WTO là khả năng cạnh tranh khốc liệt của các hàng nông sản trong nước với hàng ngoại nhập có chất lượng cao trở nên gay gắt hơn, quyết liệt hơn và diễn ra trên quy mô rộng lớn hơn. Nông dân do thực thi quyền sở hữu trí tuệ sẽ phải mua giống, vật tư, tư liệu sản xuất nông nghiệp với giá cao và do đó làm tăng chi phí sản xuất. Lĩnh vực nông nghiệp vốn có năng suất, chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh kém, qui mô sản xuất nhỏ lẻ, công nghệ lạc hậu, năng suất, độ đồng đều, chất lượng sản phẩm và khâu an toàn vệ sinh còn thấp (90% sản phẩm nông nghiệp còn được bán ra ở dạng thô và 60% sản phẩm bị bán ép với giá thấp), khả năng hợp tác liên kết của nông dân Việt Nam còn rất yếu, chưa kết nối được giữa sản xuất và tiêu thụ, công nghệ sau thu hoạch kém phát triển, đặc biệt nhất là “tay nghề” của thành phần sản xuất chủ lực - nông dân - chưa được nâng cao ngang tầm của một nước mạnh về xuất khẩu nông sản. Dịch vụ và cơ sở hạ tầng hỗ trợ cho việc phát triển nông nghiệp nông thôn không theo kịp với đà tăng

trường kinh tế của toàn xã hội. Việc cải cách hành chính chuyển đổi cơ cấu thể chế còn chậm, môi trường pháp lý đầu tư kinh doanh còn nhiều bất cập, thị trường đất đai, lao động, với công nghệ chưa vận hành một cách thuận lợi. Hơn nữa, theo cam kết gia nhập WTO, Việt Nam phải mở cửa thị trường nông nghiệp bằng việc cắt giảm thuế nông sản, loại bỏ hàng rào phi thuế. Các nước giàu tiếp tục duy trì trợ cấp và các rào cản đối với thị trường nông sản khiến ngành nông nghiệp khó có thể sử dụng các biện pháp tự vệ đặc biệt để đối phó. Hiện vẫn còn tồn tại những hàng rào phi thương mại áp dụng đối với gạo, đường, phân bón... Kinh tế nông thôn nước ta phần lớn còn phát triển theo hướng tự phát, thiếu quy hoạch, rất bị động trong việc tiêu thụ sản phẩm. Các ngành nghề phi nông nghiệp sản xuất thiếu ổn định do thiếu vốn, thiếu nguyên liệu và sử dụng công nghệ lạc hậu. Chính sách nông nghiệp của ta trước đây là lo đủ ăn và cố gắng có dư thừa để xuất khẩu, nay phải hướng sang giai đoạn phát triển có hiệu quả cao và bền vững.

Theo đánh giá của Diễn đàn Kinh tế Thế giới, đến năm 2006, sức cạnh tranh của nông nghiệp Việt Nam liên tục bị suy giảm, trong khi nước láng giềng Thái Lan đứng ở vị trí thứ 3 trên thế giới, thì Việt Nam lại đứng ở vị trí thứ 70 đến 80. Việc gia nhập WTO vừa mang đến cho nông nghiệp Việt Nam triển vọng về một sân chơi không lỗ, đồng thời cũng bắt buộc người sản xuất phải đối diện ngay với 4 luật chơi cực kỳ khó khăn, đó là: 1. Luật chơi về an toàn thực phẩm; 2. Luật chơi về chất lượng; 3. Luật chơi về số lượng; 4. Luật chơi về giá cả.

Cùng với quá trình hội nhập WTO, nguy cơ phá sản một số

phân doanh nghiệp, nguy cơ thất nghiệp và phân hóa giàu nghèo sẽ tăng lên nếu chúng ta không có chính sách chuyển dịch nhanh cơ cấu kinh tế, chính sách phúc lợi và an sinh xã hội đúng đắn và không thực hiện tốt chủ trương của Đảng: “Tăng trưởng kinh tế đi đôi với xóa đói, giảm nghèo, thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội ngay trong từng bước phát triển”. Hội nhập kinh tế càng sâu rộng, càng đặt ra nhiều vấn đề mới về bảo vệ môi trường, bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn bản sắc văn hóa và truyền thống tốt đẹp của dân tộc...

Như vậy, gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới của Việt Nam vừa đem lại thời cơ và lợi ích lớn, vừa có những thách thức không nhỏ. Làm thế nào nắm bắt được những cơ hội để phát huy cũng như đối đầu những thách thức sẽ liên tục diễn ra trong quá trình thực hiện những cam kết để có thể tác động tăng tính cạnh tranh của nông nghiệp Việt Nam? Liệu nông nghiệp Việt Nam có đứng vững khi hội nhập? Chúng ta sẽ thực hiện những cam kết trong lĩnh vực nông nghiệp như thế nào?

Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá X về một số chủ trương, chính sách lớn để nền kinh tế phát triển nhanh và bền vững khi Việt Nam là thành viên của Tổ chức Thương mại thế giới cũng đã chỉ rõ: “Những cơ hội, thách thức nêu trên có mối quan hệ, tác động qua lại, có thể chuyển hoá lẫn nhau. Cơ hội không tự phát huy tác dụng mà tùy thuộc vào khả năng tận dụng cơ hội của chúng ta. Tận dụng tốt cơ hội sẽ tạo ra thế và lực mới để vượt qua thách thức, tạo ra cơ hội lớn hơn. Ngược lại, nếu không nắm bắt, tận dụng thì cơ hội có thể bị bỏ lỡ, thách thức sẽ tăng lên, lấn át cơ hội, cản

trở sự phát triển. Thách thức tuy là sức ép trực tiếp, nhưng tác động đến đâu cũng còn tùy thuộc vào nỗ lực và khả năng vượt qua của chúng ta. Nếu tích cực chuẩn bị, có biện pháp đối phó hiệu quả, vươn lên nhanh trước sức ép của các thách thức thì không những chúng ta sẽ vượt qua được thách thức mà còn có thể biến thách thức thành động lực phát triển”

Thành công nhiều hay ít phụ thuộc chủ yếu vào sự nỗ lực, chủ động vươn lên của nước ta để tận dụng được thời cơ, vượt qua được thách thức, thậm chí có thể phải đối mặt với sự trừng phạt từ phía các thành viên khác trong tổ chức Thương mại Thế giới. Lịch sử của WTO cũng đã cho thấy, có những quốc gia, dù đó là thành viên lâu năm, nhưng tình hình kinh tế - xã hội vẫn không được cải thiện vì không tận dụng được thời cơ để phát triển, đẩy lùi được thách thức. Chính vì vậy, việc nghiên cứu những thời cơ và thách thức của nông nghiệp Việt Nam sau khi gia nhập WTO là một nội dung đáng được quan tâm trong tình hình hiện nay.

Nhằm phục vụ cho mục đích trên, nhóm tác giả biên soạn cuốn sách *“Nông nghiệp Việt Nam sau khi gia nhập WTO – thời cơ và thách thức”* trên cơ sở kết quả nghiên cứu đề tài khoa học cấp bộ *“Nông nghiệp Việt Nam sau khi gia nhập WTO – thời cơ và thách thức”* do TS. Nguyễn Vĩnh Thanh làm chủ nhiệm, Học viện Chính trị - Hành chính khu vực I là cơ quan chủ trì.

Hy vọng cuốn sách sẽ là tài liệu tham khảo bổ ích cho các địa phương, doanh nghiệp, cán bộ nghiên cứu giảng dạy, sinh viên các trường đại học.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng trong việc viết và biên tập, cuốn sách không thể tránh khỏi những thiếu sót, nhóm tác giả rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của bạn đọc để lần xuất bản sau được tốt hơn.

Nhân dịp này, nhóm tác giả xin chân thành cảm ơn các cơ quan, đơn vị, và nhân đã giúp đỡ chúng tôi hoàn thành cuốn sách này.

NHÓM TÁC GIẢ